

İçtenlikli Çaba ve Bilimsel Saygınlık

Intimate effort and scientific regard

Nizamettin KAZANCI

*Ankara Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, 06100 Tandoğan, Ankara
(e-posta: nkazanci@ankara.edu.tr)*

ÖZ

Bu yazı çok çalışkan bir araştırmacının (İlhan Kayan) emekliliğini haber vermekte ve adına hazırlanan armağan kitabı tanıtmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kadirbilirlik, kitap tanıtımı.

ABSTRACT

This article informs the retirement of a hardworking researcher (İlhan Kayan) and it reviews the memory book for his name.

Keywords: Book review, appreciation.

GİRİŞ

Herkesin bildiği kişi veya konu hakkında makale yazmanın zor olduğuna inanılması gerekir. Çünkü bu “bilinenin ilanı” (malum-u ilam) oluyor ve sanki hiçbir ilginçliği yokmuş gibi hissediliyor. Her zaman fazla yazıp methiyeye kaçmak, az yazıp kuru albüm bilgisinde kalmak riski vardır. Buna karşın yerbilimlerine hizmet etmiş bir dostun emekliliğini meslektaşlara duyurmak, bilimsel kişiliğini ve adına yapılan güzel bir jesti (anı kitabı) okuyuculara tanıtmak da bir borçtur. Bu sınırlar içinde Prof. Dr. İlhan Kayan’ı ve emekli olması dolayısıyla kendisi için hazırlanan anı kitabı tanıtılacaktır.

ÜRETKEN BİR ARAŞTIRICI; İlhan Kayan

İlk, orta ve üniversite eğitimini Ankara Üniversitesi DTCF’de alan İlhan Kayan (1946), doktorasını yine bu üniversitede, Prof. Dr. Oğuz Erol’un danışmanlığında tamamladı. 1979’da doçent oluncaya kadar altı yıl aynı bölümde “*doktor asistan*” olarak çalıştı. 1987’de daha iyi olanaklar vadedilen Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü’ne profesör olarak atandı. Ankara Üniversitesi’nde iken yurt içi ve yurt dışı bağlantılarını sağlam şekilde kurdu ve biri Science’da olmak üzere 16 önemli makale yayınladı. Ege Üniversitesi’nde yaptığı altmıştan fazla yayının da temellerini hazırladı.

Doktora danışmanı O. Erol'un aynı zamanda Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Kürsüsü de (1974'den itibaren Jeoloji Mühendisliği Bölümü) jeomorfoloji okutuyor idi (1981-1984 arasında da A.Ü Jeoloji Müh. Bölüm Başkanı). İlhan Kayan'ı 1970'den itibaren hocanın anlatımlarından ve seyrek de olsa bölümü ziyaretlerinden dolayı göreceli erkence tanıma fırsatı oldu. Her zaman çok az kilolu, herkesle saygılı bir mesafe içinde gördük. Konuşma konuları da yerbilimleri, saplantı derecesinde "jeomorfoloji" idi. Erken zamanda deniz seviyesi araştırmalarına girmesi ve bulgularını yayınlamaya yönelmesi kendisi ve ülke bilimi için hayırlı olmuştur.

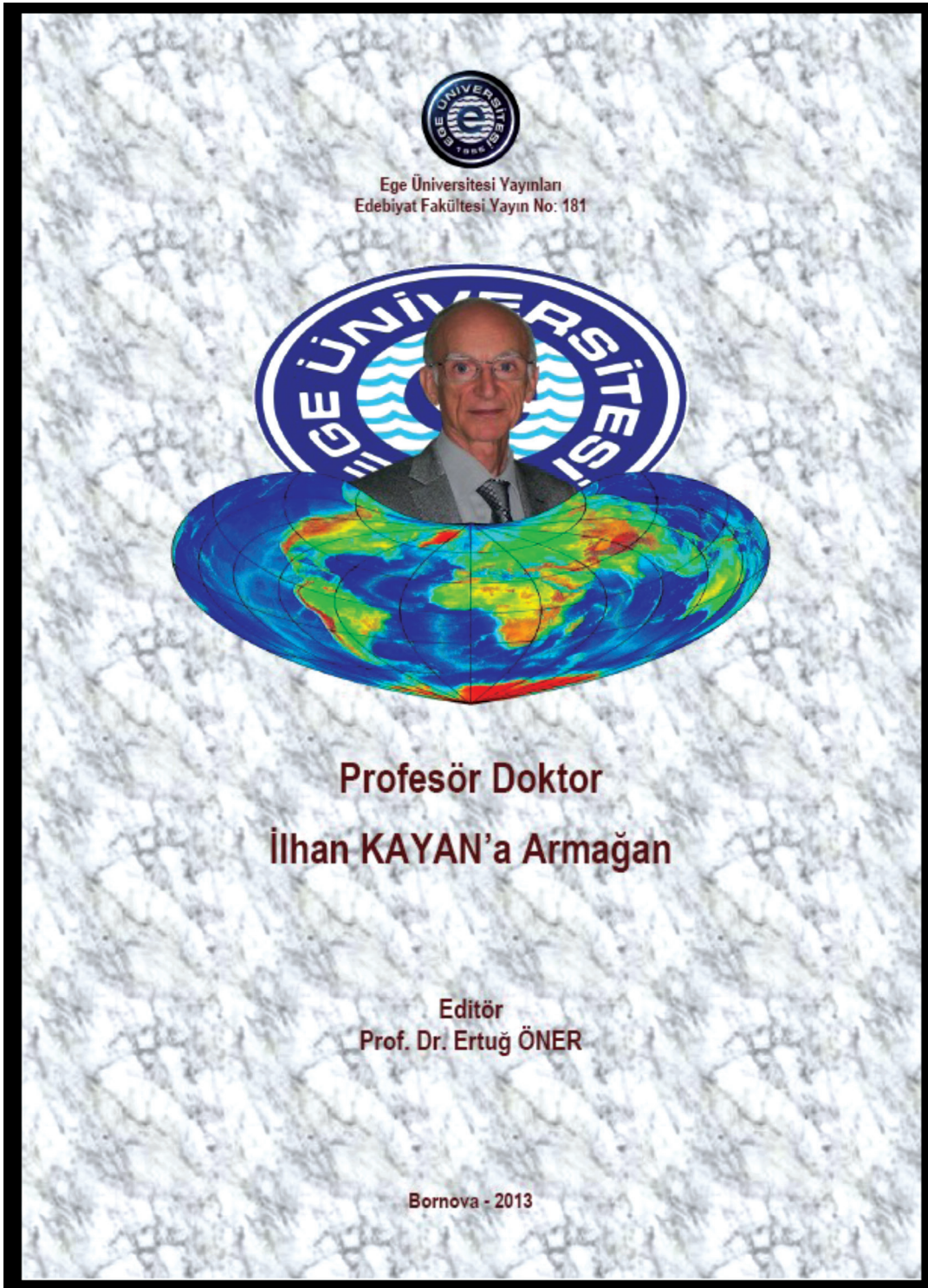
İLHAN KAYAN'A ARMAĞAN

Aşağıda ön ve iç kapakları verilen kitap (Şekil 1, 2), Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nün hocası İlhan Kayan'ın anısına hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Eser, bilimsel ilginçliği yanında "kadirbilirlilik" örneği olduğundan, önce hazırlanışı hakkında kısa bilgi vermek yararlı olacaktır.

Prof. Dr. İlhan Kayan'ın yaş sınırlaması nedeniyle 2013 Şubat'ında emekli olacağını açıklanması üzerine, öğrencisi ve çalışma arkadaşı Prof. Dr. Ertuğ Öner, Mayıs 2012'de bazı yerbilimcilere gönderdiği mektupta, bir anı kitabı niyetinden bahsederek makale katkısı istiyor ve "bu teşebbüsten İlhan Bey'in haberi yoktur; kendisine 14 Nisan 2013'deki emeklilik töreninde takdim edilecek ve sürpriz yapılacaktır; lütfen hassasiyet gösterin" diye not ekliyor. Yani, bu kitap ithaf edildiği kişiye gerçek bir hediye olarak hazırlanmıştır. E. Öner yaklaşık bir yıl önceden bu armağanı planlıyor ve harekete geçiyor. Yerli yabancı, çağrı yapılanların neredeyse tamamı olumlu cevap veriyor ve zamanında makalelerini gönderiyorlar. Baskı düzenlemesini Lütfi İhsan

Sezer üstleniyor. Yazıların toplanması, düzene konulması, kalite kontrolü, bastırılması için verilen büyük mücadele ve çekilen eziyet, sonuçta ortaya çıkan güzel eser ile bir nebze hafiflemiş olmalıdır. Kitap, planlandığı gibi emeklilik törenine yetiştiriliyor, katılımcılara tanıtılıyor ve bir örneği İlhan Bey'e takdim ediliyor. Bir hocanın bölümünden, çalışma arkadaşlarından ve üniversitesinden alabileceği en kalıcı hediye böyle bir kitap olabilir. Ne mutlu ki, bunu hak eden bir hoca ve bu kadirbilirliliği gösteren arkadaşları var. İlhan Kayan'ın kendisi de kadir kıymet bilen ve bir kişidir. Bu satırların yazarı, üstün nitelikleri sebebiyle hocası Prof. Dr. Oğuz Erol'un O'nu evlatlarından biri gibi gördüğünün, aynı zamanda bilimsel tartışmalarından zevk aldığı meslektaş olarak kabul ettiğinin en yakın şahididir. İlhan Kayan aktif zamanlarında olduğu gibi, sağlık sorunları nedeniyle araştırmadan elini çektiği şimdiki zamanlarında da hocasını hiç yalnız bırakmamıştır.

"Profesör Doktor İlhan Kayan'a Armağan" (Öner, 2013) parlak kâğıda basılı, büyük boy (21x31 cm), sert kaplı, sağlam ciltli, 1040 sayfalık hacmi ile zor taşınan, kalıcı bir eserdir. Kitap, tanıtıcı giriş yazılarından sonra ithaf edilen kişinin akademik özgeçmişi, mesleki faaliyetleri ve eserlerinin listesi ile başlıyor. Burada İlhan Kayan'ın çalışmalarındaki bilimsel çeşitlilik dikkat çekiyor. Kendisi Kuvaterner jeolojisi, kültürel jeoloji, jeomorfoloji, arkeoloji, klimatoloji, kıyı dinamikleri, jeofizik, eski ve yeni topraklar gibi bir birinden ayrı konularda çalışan araştırma gruplarının içinde olmuş, birçoğuna liderlik etmiş ve hepsinde eserler vermiştir. Hikâyedeki bir eksiklik, İlhan Kayan'ın 2006-2010 yılları arasında *Unesco Türkiye Milli Komisyonu Yerbilimleri İhtisas Komitesi*'ndeki çalışmalarına değinilmemesidir. Adı geçen komitede önemli görevler yapmış, Uluslararası

Şekil 1. Tanıtılan kitabın dış kapağı

Figure 1. Cover page of the book

**Profesör Doktor
İlhan Kayan'a Armağan**

Editör

Ertuğ ÖNER

Baskı Düzenleme

Lütfi İhsan SEZER

Ege Üniversitesi Yönetim Kurulunun 29.01.2013 tarih ve 3/10 sayılı kararı ile basılmıştır.

Bu kitabın tüm yayın hakları Ege Üniversitesi'ne aittir. Kitabın tamamı ya da hiçbir bölümü yazarının önceden yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğer yollarla kaydedilemez, basılamaz, çoğaltılamaz. Ancak kaynak olarak gösterilebilir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 18679

Basım Yeri

Ege Üniversitesi Basımevi

Bornova, İzmir

Tel: 0232 388 10 22 / 20 66

e-mail: bsmmd@mail.ege.edu.tr

Baskı: Mart 2013

Profesör Doktor İlhan Kayan'a Armağan/ed. Ertuğ Öner.-İzmir: Ege Üniversitesi, 2013.

XXXVIII, 998 s.: fot.; 21x29,7 cm.

ISBN: 978-975-483-994-4

I.Coğrafyacılar II. Kayan, İlhan III. Öner, Ertuğ

923.9-dc20 Dewey

Şekil 2. Armağan kitabın iç kapağı

Figure 2. Inner page of the gift book

Yer Yılı'nın ülkemizdeki etkin kutlanmasına, kamuoyunun yerbilimlerinin gündelik yaşamdaki yerini öğrenmesinde önemli faaliyetleri olmuştur. Sonraki üç sayfada kitaba katkıda bulunanların ad ve adresleri uzun bir liste halinde verilmektedir.

Kitabın gövde metni, içindekiler, iki temel bölüme ayrılıyor. Birinci kısım dostlarının ve çalışma arkadaşlarının İlhan Kayan ile ilgili anekdotlarını ve düşüncelerini kapsayan “**anılar**”dır (s. 1-83). Bunların ekserisi hocanın gençlik zamanlarına ve proje çalışmalarına ait olup, okunması kolay yazılardır. Örneğin H. Bruckner O’nu “jeoarkeolog” olarak tanımlıyor, nasıl işbirliği yaptıklarını özetliyor. Bir diğeri köylülerin yerli yersiz sorularına bile hocanın ciddi bir ifade ile verdiği uzun açıklamalarına değiniyor. Buradaki yazıların bazıları ise sadece iyi dileklerini sunuyor ve sayfa dolduruyor. “*Prof. Dr. İlhan Kayan’ın Yaşamından Kareler*” bölümünde verilen çok sayıdaki siyah-beyaz fotoğrafların da kitaba katkısı olduğunu söylemek güçtür. Bunların yerine, örneğin meslektaşları ve hocaları ile, özellikle de Prof. O.Erol ile olan bir resimleri daha tamamlayıcı olabilirdi.

Armağan kitabın “**eserler**” bölümü (s. 85-998), seksensekiz araştırmacının elli makalesi ile oluşturulmuştur. Hepsi İlhan Kayan’ın akademik geçmişine uygun, bazıları telif bazıları derleme ve fakat tümü okunması gereken yazılardır. Bunlarda paleotsunamiden arkeolojiye, fenolojiden Truva’ya, kıyı dilinden dendrokronolojiye, deltalardan eski taşkınlara kadar çeşitli konular yetkin şekilde sunulmaktadır. Bazı yazılar ise, mesela “Ödemiş ve patates- B. Taş”, “Bulgaristan göçmenlerinin Türkiye’deki yerleşim yeri dağılışı ve nedenleri- B. Hocoğlu”, “Jeolojinin Eduard Suess’e kadarki kısa tarihi- A.M.C. Şengör”, yerbilimlerinin ne kadar çok alanı kapsadığının iyi örnekleridir. Bu çeşitlilik İlhan Kayan ile birlikte bazı yerbilimcilerin neden farklı

konularla ilgilendiğini de açıklamaktadır. Sayı fazlalığı sebebiyle kitaptaki makaleleri burada değil irdelemek, adlarını vermek bile mümkün değildir. Ancak, eski ve yeni yerleşim yerlerinin fiziksel gelişmesini konu eden “kültürel jeoloji” makalelerinin göreceli fazlaca olduğu (17 adet) söylenebilir. Klasik jeomorfoloji makaleleri birkaç tane ile sınırlı kalmıştır. her makaleye konulan resimli kapakların hoş olduğunu, dizgi, resim ve şekil kalitelerinin yüksek olduğunu, okumayı kolaylaştırdıklarını belirtmek gerekir.

Kitap ile alakalı iki husus tenkide açıktır. Birincisi, bu kadar çok konuyu içine alan, ansiklopedik düzeyden ileri araştırma seviyesine kadar herkesin yararlanabileceği bu esere daha özel bir ad konulabilirdi. Örneğin “Kültürel jeoloji araştırmaları”, “Geçmişten günümüze coğrafya ve insan” gibi. Daha özel bir isim, kitabın kalıcılığına katkıda bulunabilirdi. “**Profesör Doktor İlhan Kayan’a Armağan**” adı eserin kapsamını değil, kurumun ve kişilerin kadirbilirliğini yansıtmaktadır. İkinci husus, kitabın çok sınırlı sayıda basılmış olmasıdır. Her kütüphanede bulunması gereken bu eser sadece makale sahiplerine, ilgililere ve yakın çevreye dağıtılabilmektedir. Editör, gelecek zaman içinde kitabın elektronik ortamda üniversitede satışa sunulacağını bildirmiştir. Bunun bir an önce gerçekleşmesini arzu ederiz.

Türkiye’deki yerbilimleri camiası, her zaman kadirbilir ve gelenekçi olmuştur. Emekli olan ve vefat eden yerbilimciler anısına düzenlenen kongre, sempozyum ve çalıştaylar bunun açık göstergeleridir. İthaf edilmiş dergi özel sayıları ve ile bireysel kitaplar bir hayli çoktur ve oldukça yaygın şekilde kullanılmaktadır. “*Profesör Doktor İlhan Kayan’a Armağan*” bunun en yeni örneğidir. Bütün yerbilimcilere kütüphanelerinde bulundurmalarını öneririm.

SON SÖZ

Prof. Dr. İlhan Kayan içtenlikli bilimsel çabanın ve buna bağlı olarak gelişen bilimsel saygınlığın tipik örneğidir. Bu ülkenin hem kendi insanlarımız, hem bütün yerbilimciler tarafından bilinir olmasına katkıda bulunmuştur. Ülkenin taşının toprağının bilimsel anlamda tanınması, nasıl ve ne zaman oluştuğunun ortaya konulması, yapılabilecek en önemli vatandaşlık hizmetidir. Aynı şekilde kimsenin çıkmadığı, görmediği, ulaşmayı düşünmediği yerlere varan ve oraları tanıtan bütün yerbilimciler büyük vatanseverlerdir.

DEĞİNİLEN BELGELER

Öner, E. (ed), 2013. Profesör Doktor İlhan Kayan'a Armağan. Ege Üniversitesi Yayınları Edebiyat Fakültesi Yayın No: 181, XXXVIII+998 s., Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir.

Makale Geliş Tarihi : 30 Ağustos 2013

Kabul Tarihi : 21 Ekim 2013

Received : 30 August 2013

Accepted : 21 October 2013